

NARAVA, ZNANA NEZNANKA

Kras je krasen

Mentorica:	Staša Tome , doktorica bioloških znanosti. V Prirodoslovnem muzeju Slovenije skrbi za programe za obiskovalce, pripravlja razstave in skrbi za stike z javnostjo. Študijski krožek Narava – znana neznanka vodi že petnajsto leto. Na začetku svoje poklicne poti je delala kot raziskovalka. Ukvarjala se je s plazilci. Ko se je zaposlila v Prirodoslovnem muzeju Slovenije, pa se je vse bolj posvečala interpretaciji naravne dediščine. Na tem področju se je dodatno izobraževala in prejela tudi več Valvasorjevih priznanj kot avtorica oz. soavtorica naravoslovnih razstav. Trudi se, da bi bil študijski krožek zanimiv, blizu slušateljem in da bi bile različne naravoslovne vsebine predstavljene na poljuden in razumljiv način. V prihodnjem študijskem letu je k sodelovanju pritegnila tudi sodelavce Prirodoslovnega muzeja Slovenije in zunanje strokovnjake, ki bodo predstavili izbrane teme.
Kdaj in kje:	SREDA, 15:30 do 17:00 Prirodoslovni muzej Slovenije, Prešernova cesta 20
Prvo srečanje:	sreda, 1. oktober 2025, ob 15.30 uri

OKVIRNA VSEBINA

Kras je edinstvena kraška pokrajina v jugozahodni Sloveniji, ki leži med Tržaškim zalivom in dolino Vipave. Ime "kras" izhaja iz starega slovenskega izraza za kamnito, suho in vetrovno pokrajino, danes pa se uporablja kot splošen geološki izraz po vsem svetu za opis podobnih pokrajin, kjer prevladujejo značilni kraški pojavi, kot so jame, vrtače, ponori in podzemni tokovi.

Za kras so značilni kamnita pokrajina z značilnim kraškimi pojavi, podnebjem, vegetacijo, vinom in kulinariko. Kras ima pomembno vlogo tudi v slovenski kulturi in identiteti. Je dom številnih tradicionalnih kraških vasi z značilno kamnito arhitekturo ter navdih mnogim pesnikom in umetnikom. Znamenita je tudi Lipica, rojstni kraj lipicancev – plemenite pasme konj. Tudi flora in favna Krasa sta posebni in prilagojeni izjemnim razmeram. Na Krasu najdemo tudi številne fosilne ostanke. Poleg matičnega Krasa pa je kraška pokrajina razvita tudi drugod v Sloveniji, Evropi in po svetu. Spoznavali bomo značilnosti Krasa in krasa ter se podali na strokovne ekskurzije, kjer bomo na licu mesta ugotavljali, kaj je kras.

CILJI

Udeleženci bodo ob zaključku študijskega programa:

- poznali osnovne značilnosti krasa,
- poznali razliko med matičnim Krasom in kraškimi pokrajinami drugod,
- poznali in se čudili nekaj najbolj zanimivim primerov življenja na krasu in prilagoditvam, ki so to omogočile,
- se zavedali, da smo ljudje odvisni od narave, in kako smo z njo povezani,
- se zavedali pomena trajnostnega razvoja,
- razumeli nekatere osnovne naravne procese,
- občudovali zapletenost in prefinjenost narave,
- v naravi opazovali in občudovali to, kar bodo spoznali na študijskem krožku,
- z zanimanjem sami iskali nove informacije o naravi in aktualnih dognanjih znanstvenikov, razmišljali o človekovi odvisnosti od narave, gojili spoštljiv odnos do narave in ravnali okolju prijazno.

METODE DELA

Poleg mentorice bodo del vsebin predstavili sodelavci Prirodoslovnega muzeja Slovenije, vrhunski strokovnjaki za različna področja biologije in geologije ter nekateri zunanji strokovnjaki. Udeleženci programa se bodo lahko tudi dejavno vključili v predstavitev vsebin in sodelovali pri pripravi zaključne razstave.

Naravo in njene skrivnosti bomo spoznavali tudi skozi različne zabavne igre, animacije in ob obiskih terena ter drugih naravoslovnih ustanov. Ob zaključku našega druženja se bomo podali na študijski izlet, ki ne bo le prijetno druženje, pač pa tudi utrjevanje naučenega in doživljanje narave »in situ«.

Če bo želja udeležencev programa za sodelovanje, bomo pripravili tudi priložnostno razstavo, ki bo v Prirodoslovnem muzeju Slovenije na ogled od konca meseca maja do septembra 2026.

UPORABLJENA LITERATURA IN VIRI ZA PRIPRAVO PROGRAMA

Gams, Ivan (1998). *Kras v Sloveniji v prostoru in času*. ZRC SAZU, Ljubljana.

Kranjc, Andrej (2004). *Kras*. Mladinska knjiga, Ljubljana.

Mihevc, Andrej (2001). *Development of caves in the Slovenian karst*. Založba ZRC SAZU.

Culver, David C. & Pipan, Tanja (2009). *The Biology of Caves and Other Subterranean Habitats*. Oxford University Press.

Gams, Ivan (ur.) (2003). *Slovenski kras: pokrajina, voda, človek*. ZRC SAZU.

Božič, Darja (2012). *Kras: Narava in ljudje*. Zbirka Narava Slovenije, Mladinska knjiga.

Kras in Brkini (PZS, Planinski vodnik).

Visit Kras – brošure in zemljevidi, dostopni tudi na spletni strani www.visitkras.info

Revija Geografski obzornik.

Andrej Gogala (2003): *Narava Krasa in slovenske Istre* (Prirodoslovni muzej Slovenije).